

Nazwa projektu

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu

Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące
Ministerstwo Sprawiedliwości

Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu

Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu

Opiekun legislacyjny:

Wojciech Ulitko, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego

e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl tel.: 52-12-764

Anna Malinowska-Hussain, Główny Specjalista, Wydział Legislacji V,
Departament Legislacyjny,

e-mail: Anna.Malinowska-Hussain@ms.gov.pl tel.: 22 52-12-229

Data sporządzenia

23.10.2024

Źródło:

art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499)

Nr w wykazie prac: B855

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana regulacja stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ponoszenia kosztów, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem sposobu ustalania tych kosztów, wydatków stanowiących podstawę ich ustalania oraz maksymalnej wysokości opłat za udzieloną pomoc.

Celem projektowanego rozporządzenia jest podwyższenie obowiązujących opłat o 100% za udzieloną pomoc prawną z urzędu przez radcę prawnego w 11 kategoriach spraw.

Powyższy zakres nowelizacji został wypracowany w toku uzgodnień, a opracowany w ten sposób zakres nowelizacji uwzględni postulaty środowiska prawniczego podnoszone w debacie publicznej.

Nowelizowane rozporządzenie odnosi się do określenia wysokości opłaty do ustalenia wynagrodzenia radcy prawnego świadczącego pomoc prawną z urzędu. W tym miejscu należy podkreślić, że nastąpiła zmiana siły nabywczej pieniądza w wyniku procesów inflacyjnych oraz wzrosły m.in. koszty pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego wskaźniki w tym zakresie kształtowały się następująco: 2016 r. - 99,4%, 2017 r. - 102,0%, 2018 r. - 101,6%, 2019 r. - 102,3%, 2020 r. - 103,4%, 2021 r. - 105,1%, 2022 r. - 114,4%, 2023 r. - 111,4%. Natomiast minimalne wynagrodzenie za pracę w 2015 r. wynosiło 1750 zł, a od 1 stycznia 2024 r. wynosi 4242 zł, natomiast od 1 lipca 2024 r. – 4300 zł. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej również znacząco wzrosło, w 2015 r. wyniosło 3899,78 zł, a w 2023 r. wyniosło 7155,48 zł. Wysokość niektórych opłat wymaga zatem aktualizacji, aby zapewnić rzeczywisty dostęp każdego podmiotu do wymiaru sprawiedliwości. W związku z tym w niektórych kategoriach spraw szczególnie wrażliwych ze społecznego punktu widzenia, do których należą sprawy będące przedmiotem nowelizacji, należy określić stawki odbiegające od ogólnych zasad określania opłat w sprawach o prawa majątkowe.

Propozycje poszczególnych opłat uwzględniają rodzaj i zawłość spraw, których dotyczą oraz niezbędny nakład pracy wymagany przy ich prowadzeniu. Proponowane rozwiązanie ma wyjść naprzeciw postulatom mającym na celu ich dostosowanie do obecnych realiów ekonomicznych. Uwzględniają one również słuszny interes strony wygrywającej sprawę.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Mając na względzie powyższe planuje się podwyższenie obowiązujących opłat o 100% za udzieloną pomoc prawną z urzędu przez radcę prawnego w sprawach o:

- 1) alimenty, nakazanie wypłacenia wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka – gdzie aktualnie wynosi 120 zł (podwyższenie do 240 zł),
- 2) stwierdzenie nabycia spadku – gdzie aktualnie wynosi 120 zł (podwyższenie do 240 zł),
- 3) opróżnienie lokalu mieszkalnego – gdzie aktualnie wynosi 240 zł (podwyższenie do 480 zł),
- 4) ze skargi na czynności komornika – gdzie aktualnie wynosi 80 zł (podwyższenie do 160 zł),
- 5) nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy – gdzie aktualnie wynosi 180 zł (podwyższenie do 360 zł),
- 6) inne roszczenia niemajątkowe – gdzie aktualnie wynosi 120 zł (podwyższenie do 240 zł),
- 7) ustalenie wypadku przy pracy, jeżeli nie jest połączone z dochodzeniem odszkodowania lub renty – gdzie aktualnie wynosi 240 zł (podwyższenie do 480 zł),

- 8) świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym – gdzie aktualnie wynosi 180 zł (podwyższenie do 360 zł),
 9) demoralizację – gdzie aktualnie wynosi 120 zł (podwyższenie do 240 zł),
 10) czyn karalny – gdzie aktualnie wynosi 360 zł (podwyższenie do 720 zł),
 11) nieletnich, jeżeli sprawa dotyczy zarówno demoralizacji, jak i czynu karalnego – gdzie aktualnie stawka wynosi 360 zł (podwyższenie do 720 zł).

Z uwagi na charakter materii, która ma zostać uregulowana nie zachodzi potrzeba ograniczania ich stosowania tylko do nowych spraw a projektowane rozwiązania powinny również znaleźć zastosowanie do spraw będących w toku. Z tego też względu wydaje się, że nie zachodzi konieczność prowadzenia szczególnych przepisów intertemporalnych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowane rozwiązania ze względu na stopień szczegółowości nie były poddawane analizie prawnoporównawczej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Radcowie prawni	57 567	https://kirp.pl/krajowa-wyszukiwarka-radcow-prawnych/ dostęp dnia 16.10.2024 r.	Podwyższenie obowiązujących opłat o 100% za udzieloną pomoc prawną z urzędu przez radcę prawnego w 11 kategoriach spraw.
Sądy powszechne	377	Informacja ogólnodostępna	

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0,5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60,5
budżet państwa	0,5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60,5
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	-0,5	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-60,5
budżet państwa	-0,5	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-60,5
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania
 Projektowana zmiana stawek spowoduje skutki finansowe w wysokości 6 mln zł dla części 15 budżetu państwa Sądy powszechne polegające na zwiększeniu wydatkowanych przez sądy środków przeznaczonych na koszty postępowań sądowych w zakresie pomocy prawnej udzielanej z urzędu. Niezbędne fundusze będą mogły zostać zabezpieczone w ramach części 15 budżetu państwa Sądy powszechne zarówno w 2024 roku (jeżeli nowelizacja przepisów wejdzie w życie w roku bieżącym), jak i w roku 2025 (w sytuacji wprowadzenia zmian od roku 2024 albo wejścia w życie przedmiotowych zmian od stycznia 2025 roku).

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń
 Mając na uwadze, że dane – pochodzące z systemu ZSRK na podstawie, których możliwe było oszacowanie kosztów projektowanych zmian – dotyczą, co do zasady, kwot wypłaconych z części 15 budżetu państwa Sądy powszechne na pomoc prawną udzielaną z urzędu łącznie przez adwokatów i radców prawnych z podziałem na sprawy cywilne oraz sprawy karne w przedmiotowej analizie wskazano łączne dodatkowe skutki dla budżetu państwa w części 15 Sądy powszechne z tytułu wzrostu o 100% stawki wynagrodzenia dla pełnomocnika z urzędu – obejmujące projekty dotyczące kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata (B854) oraz radcę prawnego (B855).
 Szacowanie skutków polegało na uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocnika z urzędu (w wysokości aktualnie obowiązującej i planowanej) oraz liczby pełnomocników w danej kategorii

spraw.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2024 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – <i>Prawo przedsiębiorców</i> (Dz.U. z 2024 r. poz. 236).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.						
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	Brak wpływu.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało negatywnego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, jak również nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz: Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne: prawa człowieka

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Projektowana zmiana stawek spowoduje skutki finansowe polegające na zwiększeniu wydatkowanych przez sądy środków przeznaczonych na koszty postępowań sądowych w zakresie pomocy prawnej udzielanej z urzędu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, że rozporządzenie wejdzie w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Efekty wejścia w życie projektowanych rozwiązań będą natychmiastowe i nie wymagają pomiaru.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)